

Lana Matijaković
Matije Gupca 22
31400 Đakovo
lana.jakobovic@gmail.com

Vijeće doktorskog studija *Jezikoslovlje*
Filozofski fakultet
Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku
Lorenza Jäger 9
31 000 Osijek

Sinopsis doktorskoga rada
Engleske nominalizacije izvedene sufiksom – hood i – ness u okviru
kognitivne lingvistike

Znanstveno područje: Humanističke znanosti

Polje: Jezikoslovlje

Grana: Anglistika

Uvod

Metafora i metonimija dugo su vremena smatrane figurama riječi te nisu bile opisivane lingvistički, pogotovo ne u području gramatike. Razvojem kognitivne lingvistike dobivaju bitno mjesto u opisu jezika te ih se definira kao kognitivne procese pomoću kojih konceptualiziramo svijet oko sebe. Tako one postaju sveprisutne u opisu jezika i različitih leksičkogramatičkih fenomena poput tvorbe riječi, padeža, glagolskih sustava i ostalih jezičnih pojava.

Ovaj će se rad baviti utjecajem metafore i metonimije na sufiksaciju, točnije na nominalizacije u engleskom jeziku. Dva će tipa nominalizacije biti predmetom istraživanja: 1) nominalizacije izvedene iz imenica sufiksom –hood i 2) nominalizacije koje završavaju na

sufiks –ness, a izvedene su najčešće iz pridjeva. Pokušati će se utvrditi utjecaj metafore i metonimije na različita značenja koja ovi sufixi imaju.

Suvremene relevantne spoznaje o temi

Metafora i metonimija nisu samo figure riječi kako ih definira teorija književnosti ili tradicionalni pristupi jeziku, oni su osnovni kognitivni mehanizmi prisutni kako u leksikonu, tako i u gramatici. Metaforom povezujemo dvije domene, izvorišnu i ciljanu, što znači da neka svojstva jezične jedinice iz jedne domene preslikavamo na drugu. Izvorišne domene obično nalazimo u fizičkom okruženju, npr. toplina, hladnoća, orijentacija. Uz pomoć smo metafore u mogućnosti razumjeti apstraktne pojmove kao što su ljubav, emocije, vrijeme, koristeći pojmove bliže našem osjetilnom iskustvu. Osnovna razlika između metafore i metonimije je u broju domena koje sudjeluju u preslikavanju značenja. U metonimiji se preslikavanje odvija unutar jedne domene u kojoj jedan entitet ili neki njegov dio može predstavljati neki drugi. Definiciju metafore i metonimije najbolje daju G. Lakoff i M. Johnson u knjizi *Metaphors we live by* (1980:36): »Metaphor and metonymy are different kinds of processes. Metaphor is principally a way of conceiving of one thing in terms of another, and its primary function is understanding. Metonymy, on the other hand, has primarily a referential function, that is, it allows us to use one entity to stand for another. But metonymy is not merely a referential device. It also serves the function of providing understanding.«.

Teorija konceptualne metafore i metonimije razvija se sedamdesetih godina i najbolje je opisana u već navedenoj knjizi *Metaphors we live by* G. Lakoffa i M. Johnsona i Lakoffovoj *Women, Fire and Dangerous Things* (1987). Nakon toga kognitivne se teorije granaju, ali im je svima zajednička činjenica da je jezik sastavni dio ljudskog misaonog sustava i da ga se kao takvog treba proučavati. Teorija kognitivne gramatike smatra da je jezik simboličan i da simboličnost lingvističkog znaka nije ograničena samo na leksikon, već je prisutan i u gramatici. Tu teoriju među prvima razvija R. Langacker 1987. u knjizi *Foundations of Cognitive Grammar*, a ona se počinje primjenjivati u objašnjavanju gotovo svih semantičkih, leksičkih, morfoloških i sintaktičkih struktura.

Semantika nominalizacija u zadnje je vrijeme inspirirala mnoge kognitivne lingviste pa je tako *The roles of metaphor and metonymy in English –er nominals* autora Klaus Uwe Panthera i Linda L. Thornburg prikaz engleskog sufixa –er pri nominalizacijama kao

polisemične simboličke jedinice čija su značenja povezana metaforičkim i metonimijskim vezama. L. Heyvaert u knjizi *A Cognitive –Functional Approach to Nominalization in English* iz 2003 opisuje deverbalne nominalizacije u engleskom jeziku.

Uže područje rada

U uvodnom će dijelu biti prikazane teorijske spoznaje o metonimiji i metafori te nominalizaciji koju će se definirati kroz različite lingvističke teorije (generativna gramatika, funkcionalna gramatika, kognitivna gramatika te kognitivno – funkcionalni pristup). Dati će se i teorijski opis tvorbe riječi u engleskom jeziku, nakon čega će slijediti analiza sufiksa –hood i -ness.

Sufiksi koji sudjeluju u tvorbi nominalizacija su polisemični. Dva sufiksa koji će biti temom ovoga rada (-hood i –ness) također imaju osnovno, centralno značenje, a ostala se značenja mogu opisati metaforičko-metonimijskim vezama.

Ciljevi i svrha istraživanja i očekivani znanstveni doprinos

Ciljevi rada jesu:

- istražiti postojanje metonimijskih odnosa između osnovnog značenja sufiksa –hood u engleskom jeziku i ostalih, perifernih značenja
- istražiti postojanje istih takvih odnosa za sufiks –ness
- istraživanjem i analizom donijeti zaključke o utjecaju metafore i metonimije na polisemije sufiksa

Znanstveni bi se doprinos sastojao u opisu sufiksa –hood i –ness te bi njihov opis bio potvrda stajalištu da su sufiksi koji sudjeluju u tvorbi nominalizacija uvelike motivirani metaforičkim i metonimijskim procesima.

Metodološki postupci

Građa ovog rada biti će primjeri prikupljeni u suvremenim engleskim dnevnim novinama i člancima na internetu, zatim putem televizije i u rječniku *Oxford Advanced Dictionary*. Ako analiza bude zahtijevala, ostali će primjeri biti preuzeti iz *British National*

Corpus-a. Metoda koja će se koristiti za analizu sakuljenih primjera je korpusna analiza, odnosno semantičkim će se opisom pokušati pokazati veze između metafore i metonimije s jedne strane i različitih značenja koje sufiksi mogu imati s druge strane.

Struktura rada

U uvodnom će dijelu biti prikazani teorijski pristupi proučavanju metafore i metonimije, tvrobe riječi i nominalizacijama. Središnji dio sastojat će se u analizi primjera engleskih nominalizacija sa sufiksima –ness i –hood. Završni će dio predstavljati sintezu provedenog istraživanja te njegovo uključivanje u suvremene spoznaje o temi.

Osijek, veljača 2010.

Mentor:

Prof.dr.sc. Mario Brdar

M. Brdar

Voditeljica studija:

prof. Dr. Sc. Ljiljana Kolenić

Pristupnica:

Lana Matijaković

Dodatak: temeljna literatura

1. Barcelona, A., (2000)., On the plausibility of claiming a metonymic motivation for conceptual metaphor, A. Barcelona (ed.) *Metaphor and Metonymy at the Crossroads*, Berlin - New York: Mouton de Gruyter.
2. Brdar, M., (2007)., *Metonymy in grammar. Towards motivating extensions of grammatical categories and constructions*, Osijek: Filozofski Fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayer.
3. Fauconnier, G., Turner, M. (1999)., *Metonymy and Conceptual Integration*, Klaus- Uwe Panther, G. Radden (ed.) *Metonymy in Language and Thought*, Amsterdam - Philadelphia: John Benjamins.
4. Gibbs, R. W., (1999). *Speaking and Thinking with Metonymy*, Klaus- Uwe Panther, G. Radden (ed.) *Metonymy in Language and Thought*, Amsterdam - Philadelphia: John Benjamins.
5. Heyvaert, L. (2003). *A Cognitive-Functional Approach to Nominalization in English*. Berlin – New York: Mouton de Gruyter

6. Imamović, A. (2006). *Metaforička i metonimjska proširenja nominalizacije u engleskom jeziku*. Doktorska disertacija. Tuzla: Sveučilište u Tuzli.
7. Lakoff, G., Johnson, M., (1980). *Metaphors we live by*, Chicago - London: The University of Chicago Press.
8. Lakoff, G. (1987). *Women, Fire and Dangerous Things, What Categories Reveal about the Mind*, Chicago London: The University of Chicago Press.
9. Langacker, R. (1987). *Foundations of Cognitive Grammar, Vol. 1: Theoretical Prerequisites*, Stanford: Stanford University Press.
10. Langacker, R. (1991). *Foundations of Cognitive Grammar, Vol. 2: Descriptive Application*, Stanford: Stanford University Press.
11. Panther, K. U., Thornburg L. *The Role of Conceptual Metonymy in Meaning Construction*. <http://www.metaphorik.de/06/pantherthornburg.pdf>.
12. Panther, K. U, Thornburg L. (2002). 'The Roles of Metaphor and Metonymy in *-er* nominals' in *Metaphor and Metonymy in Comparison and Contrast* ed. Dirven, R. and Pörings, R. (279 – 319), Berlin – New York: Mouton de Gruyter.
13. Plag, I. (2003). *Word-Formation in English*. Cambridge: Cambridge University Press.
14. Quirk R., Greenbaum S., Leech G., Svartvik J. (1985) *A Comprehensive Grammar of the English Language*. London: Longman.
15. Radden, G., (2000). How metonymic are metaphors? A. Barcelona (ed.) *Metaphor and Metonymy at the Crossroads*, Berlin - New York: Mouton de Gruyter.
16. Radden, G., Kövecses, Z. (1999). Towards a Theory of Metonymy, Klaus- Uwe Panther, G. Radden (ed.) *Metonymy in Language and Thought*, Amsterdam - Philadelphia: John Benjamins.
17. Ruiz de Mendoza Ibanez, F. J. (2000). The role of mappings and domains in understanding metonymy, A. Barcelona (ed.) *Metaphor and Metonymy at the Crossroads*, Berlin - New York: Mouton de Gruyter.
18. Ruiz de Mendoza, F.J. R. , Mairal Usón.R. *Levels of semantic representation: Where lexicon and grammar meet*.
dialnet.unirioja.es/servlet/fichero_articulo?codigo=2316363.
19. Ruiz de Mendoza F. J. R. , Hernandez L. P. (2003) 'High Level Metonymies in English and Spanish' in *Jezikoslovlje 4.1*:103–119.
20. Taylor, J. R. (2002). *Cognitive Grammar*. Oxford: Oxford University Press
21. Žic-Fuchs, M. (1991). *Znanje o jeziku i znanje o svijetu*. Biblioteka SOL, Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

